

УДК 614.8

*М.І. Сичевський**(Львівський державний університет безпеки життєдіяльності)***ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ РОЗРОБКИ ТИПАЖУ
ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНИХ АВТОМОБІЛІВ**

На озброєнні підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС України) знаходиться кількасот найменувань спеціальної техніки, серед яких найбільш розповсюджені пожежно-рятувальні автомобілі. Підрозділи укомплектовані спеціальною технікою трохи більше ніж на 90% від штатної потреби. Проте не слід тішити себе ілюзіями, оскільки 63% цих автомобілів відпрацювали понад 20 років, є морально застарілими і підлягають списанню. Лише трохи більше 100 автомобілів мають вік до 3 років, ще близько 500 – від 3 до 6 років. Загальна ж потреба в оновленні парку становить близько 3,6 тис. одиниць. Якщо проаналізувати наявність та потреби підрозділів у техніці протипожежного призначення, можна зробити висновок, що більшість із наявних машин – насосно-рукавні автомобілі з резервуаром для води об'ємом до 3 тон (малого класу). Здебільшого це автоцистерни АЦ-40/130 63Б та АЦ-40/131-137А, виготовлені ще за часів Радянського Союзу. Підтримувати їх в постійній готовності до використання за призначенням є надзвичайно складно та затратно.

Зараз розпочався процес модернізації парку пожежно-рятувальної техніки. В 2015 році на її закупівлю з бюджету було виділено 200 млн. грн, а в 2016 – 400 млн. грн. За результатами проведених тендерів у 2015 році ДСНС України придбала 52 автомобілі, а до кінця 2016 року підрозділи повинні отримати ще 98 одиниць спеціальної техніки. Це автомобілі для пожежогасіння та проведення аварійно-рятувальних робіт. Основним постачальником техніки є ТОВ «Пожмашина». Кілька автомобілів було придбано у ТОВ «Компанія «Тітал» та ТОВ «Енергопромсоюз». Всі перелічені виробники сповідують різні підходи до проектування та конструювання пожежно-рятувальних автомобілів. Вони використовують в якості базового шасі вантажні автомобілі, які суттєво різняться агрегатною базою та компонентуванням, встановлюють на них помпи різної конструкції та продуктивності, спеціальні надбудови виготовляють із застосуванням як полімерних матеріалів, так і чорних та легкосплавних металів тощо. Все це призводить до повної розуніфікації парку пожежно-рятувальних автомобілів не тільки в масштабах держави, а і в межах одного конкретного гарнізону.

До прикладу у Львівському гарнізоні можна побачити автомобілі для пожежогасіння та рятувальних робіт на шасі марок ЗИЛ, КамАЗ, ГАЗ ТАТА, Mercedes тощо. Деякі з них укомплектовані одноступеневими помпами, інші – двоступеневими. Продуктивність одних pomp становить 40 л/с, інших – 60

л/с. Автомобілі одного класу різняться також розмірами та об'ємом резервуарів для води та добавки, додатковими системами, приводами стаціонарно встановленого устаткування тощо. Це все унеможливило проведення централізованого обслуговування та ремонту техніки силами штатних ремонтних підрозділів та призводить до суттєвого здорожчання їх експлуатації.

Проведений нами аналіз вказує на відсутності системного підходу до проектування, конструювання та експлуатації пожежно-рятувальних автомобілів впродовж всього їх життєвого циклу. Це свідчить про недосконалість стратегії технічного переоснащення підрозділів пожежно-рятувальної служби ДСНС України. Виникла така проблема через відсутність типуажу автомобілів для пожежогасіння та проведення аварійно-рятувальних робіт.

Під типажом розуміють сукупність всіх моделей автомобілів, рекомендованих до виробництва. Його основою є економічно виправданий та максимально стислий типорозмірний ряд машин, підібраних за найбільш характерним головним показником. Для насосно-рукавних пожежних автомобілів це може бути об'єм резервуара для води, продуктивність помпи тощо.

Крім головного параметру, типаж включає деякі основні показники, що характеризують виробничі властивості машини, та показники, які визначають уніфікацію машин між собою в одному ряді та по рядах суміжних типів. Це, перш за все, тягово-швидкісні та габаритно-вагові параметри базового шасі, норми технічного обслуговування тощо.

Необхідність типуажу викликана також тим, що більшість типів пожежно-рятувальних автомобілів мають дуже близькі параметри, інші ж не виготовлялись донедавна взагалі. Крім того, вони не завжди є найбільш економічними.

Висновок. Розробка типуажу автомобілів для пожежогасіння та проведення пожежно-рятувальних робіт дозволить створити прийнятні передумови для уніфікації цієї спеціальної техніки, широкого застосування нормалізованих вузлів тощо. Завдяки уніфікації виникнуть передумови для підвищення серійності, різкого скорочення витрат при підготовці та оснащенні виробництва, покращення якості та підвищення довговічності виготовленої техніки, зниження її собівартості. Уніфікація також забезпечить взаємозамінність вузлів та деталей, що полегшить технічне обслуговування та ремонт пожежно-рятувальних автомобілів.